

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д.изк.н. Мария Георгиева Ганева

на дисертационен труд на доц. Веселин Иванов Койчев

на тема **“Взаимодействие между джаз и фолклор”**

за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР”

по научната специалност

05.08.02 МУЗИКОЗНАНИЕ И МУЗИКАЛНО ИЗКУСТВО

За присъждане на образователната и научна степен „Доктор” в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство в гр. Пловдив, факултет „Музикална педагогика”, катедра „Оркестрови инструменти и класическо пеене”, доц. Веселин Койчев представя своя реализация на ярки творчески постижения, които представляват принос в националната и международна музикална култура и научен труд, тематично обвързан с творческия замисъл на артистичните му изяви.

Доц. Веселин Койчев е един от изявените български джаз музиканти - отличен китарист, композитор, аранжор, ръководител на музикални формации и педагог. Всички компоненти на неговото музициране - красив звук, добра техника и силна чувствителност при фразирането образуват хармонично цяло, което говори за една елитна артистична натура. Завършва Музикално училище със специалност валдохорна в родния си град Стара Загора. През 1986 г. доц. Веселин Койчев се дипломира в Академия за музикално, танцово и изобразително изкуство в гр. Пловдив. Като инструменталист и композитор силно впечатление прави стремежът му да използва елементи на рок, българска народна музика и класически джаз. Един от първите състави, които основава е джаз-рок групата „Ирис”. Китарист е и на формация „Траяна”. 1982 г. сформира дуо заедно с Дочо Панов. По-късно към дуото се присъединява композиторът Дарин Бърнев, създавайки пиеси в стил „български фолклор и джаз”. Първите им записи в БНР са на „Хоро с кавал” и „Бърнево хоро”. Дуото става трио с Радул Начков – ударни, а през 1983 г. в състава са привлечени Теодосий Спасов – кавал и Йълдъз Ибрахимова - вокал. Това е и появата на формацията „Джаз линия”. Следват години на активна концертна дейност, участия в джаз срещи и фестивали в България, концерти в Москва, Атина, Солун, Прищина, Белград, Милано, Будапеща, Ниш, бившия СССР...

Прави впечатление, че при тези изяви на формацията, доц. Веселин Койчев проявява забележително чувство за ансамбъл и оркестров баланс. Музицира уверено и е оригинален там, където трябва да разкрие музикалното съдържание на изпълняваната композиция. Доц. Веселин Койчев съчетава ежедневната репетиционна работа с формацията, с поддържане на качествата, необходими за самостоятелна артистична изява и педагогическа дейност. От 1987 г. доц. Веселин Койчев е директор на Международния Младежки Джаз Фестивал в гр. Пловдив. 1988 г. доц. Веселин Койчев създава и оркестъра „Бенд 19”, а през 1990 г. дамската вокална група „Компакт Войсес”. От 1991 г. той е диригент на „Бели, зелени и червени”. През 1992 г. сформира „Нов Музикален Център” – школа за обучение в съвременни музикални стилове на поп, рок и джаз музиканти, като през 1998 г. към школата създава и звукозаписно студио. През 1996 г. с „Бели, зелени и червени” участва в джаз фестивала в гр. Лапеенранда във Финландия, 1999 г. гостува на университета в гр. Бат Англия, 2002 г. изнася концерти в гр. Рабат и Маракеш Мароко, 2003 г. участва в дните на пловдивската култура в Лесковац Сърбия, 2004 г. свири на международния джазов фестивал Нишвил в гр. Ниш Сърбия.

От 2007 г. доц. Веселин Койчев преподава електрическа китара в специалността „Поп и джаз изпълнителско изкуство“ в Академията за музикално, танцово и изобразително изкуство в гр. Пловдив.

От 2008 г. преподава китара, музикални формации, хармония, въведение в тонрежисурата и камерна музика в ПУ „П. Хилендарски”. Същата година е удостоен с научното звание „Доцент”.

В годините на своята изпълнителска дейност доц. Веселин Койчев изнася безброй концерти и свири освен с едни от най-добрите български музиканти, също така и с Ричард Айлс, Енди Скофийлд, Питър Чърчил, Жан Луи Шотан, Патрик Шедер, Александър Руденко, Ади Мюнстер...Изнася концерти в Москва – Русия, Киев – Украйна, Солун – Гърция, Никозия – Кипър, Белград – Сърбия, Милано – Италия, Унгария...

Доц. Веселин Койчев пише музика за над 40 театрални постановки, между които за Младежки Театър гр. София, в театри във Варна, Кърджали, Казанлък, Пловдив, Пазарджик, гр. Суботица - Сърбия. Сред тези постановки са „Добрите бобри”, „Таласъмът Тропалан”, „Щастливият принц”, „Балкански пътешественик”, „Мечо Пух”, „Бурята”, „Съкровището на Силвестър”, „Пипи дългото чорапче”, „Пипи сама в къщи”...

Доц. Веселин Койчев участва в албумите „Jazz end something more” Веселин Николов (1985 г.); „Нови лица” (1991 г.); „Sad a little bit” (1994 г.); „Yamaha NV21 - албум, записан в Скопие по поръчка на Ямаха (1995 г.); „Sailing in the dark” - концертен албум с Ричард Айлс тромпет, Патрик Шедер и Анди Скофийлд (1996 г.); „Джаз и Фолк” с „Бели, Зелени и Червени” и фолклорен вокален квартет „Вай Дудулей” (1998 г.); „Quiet

Love” М. Левиев и В. Алмазиду (2004 г.); „35 години Бели, Зелени и Червени” (2007 г.); „Пробуждане” (2008 г.) – джаз обработки на 7 български народни песни от Родопите и др.

През 2005 г. доц. Веселин Койчев печели наградата за музика на IV Международен Театрален Фестивал „Пиеро” в гр. Стара Загора за музиката към спектакъла „Съкровището на Силвестър” на ДКТ „Д. Димов” гр. Кърджали. 2006 г. получава трета награда, наградата на публиката и наградата на оркестъра на VI национален конкурс за написването на „Симфонична пиеса в 7/8” в гр. Пловдив за неговото произведение „Български джаз”.

В периода след получаване на научното звание „Доцент” по аранжиране на джаз и поп формации през 2008 г., той продължава своята изпълнителска, композиторска, аранжорска и педагогическа дейност. Прави впечатление, че представената художественотворческа дейност на доц. Веселин Койчев е многопластова и с приносен характер. Броят и нивото на изявите му са впечатляващи.

Доц. Веселин Койчев участва в китарния проект „Акустично трио 3000”, заедно с китаристите доц. д-р Цветан Недялков и Иван Лечев и е един от авторите на дебютния албум на триото „Йо-хо”, издаден през 2011 г. През 2012 година „Акустик трио 3000” печели международната награда на независимия американски лейбъл “Indie acoustic” за най-добър инструментален албум на годината. В конкурса са представени 600 албума от цял свят. Има издаден сборник, съдържащ авторските пиеси от албума „Йо-хо” на акустично трио 3000.

2012 г. заедно с „Акустично трио 3000” участва в джаз фестивала в гр. Банско, а през 2013 г. по съвместен проект на НМА „Проф. П. Владигеров” и АМТИИ гр. Пловдив, заедно с доц. д-р Цветан Недялков – китара и доц. д-р Иван Стоянов – бас китара, изнася концерт „Импровизации” в залата на НМА в гр. София. През 2015 г. участва в концерти в Университета на Малта по покана на „Yamaha Music”.

Доц. Веселин Койчев пише музика към пиесите „Бабина приказка за котенце, внучка и случка” от Янко Митев, ДКТ гр. Пазарджик (2012 г.), „Приказна вселена”, драматизация Янко Митев ДКТ гр. Хасково (2013 г.), „Меко казано” от Валери Петров, реж. Леонард Капон, ДКТ гр. Бургас (2013 г.). През 2015 г. получава Награда за оригинална музика на Националния фестивал „Михаил Лъкатник” гр. Ямбол за музиката към пиесата „Охлювът Джуро” от Миланка Милославлевич, реж. Янко Митев. Същата година е и премиерата на „Копче за сън” от Валери Петров в ДКТ гр. Ямбол с реж. Леонард Капон и муз. Веселин Койчев. 2016 г. пише музиката към постановката на Янко Митев в ДКТ гр. Хасково „Зъбки бели като гъбки”.

Основните концерти, които са включени в художественотворческата докторантура на доц. Веселин Койчев са:

1. Концерт на „Акустично трио 3000” в състав китаристите доц. Веселин Койчев, доц. д-р Цветан Недялков и Иван Лечев с оркестъра на Държавна опера гр. Пловдив, проведен на 4 май 2011 г. в Концертната зала на гр. Пловдив. В програмата е представен албума „Йо-Хо” на триото с аранжирани за симфоничен оркестър;
2. Концерт „Симфо етно джаз” – Веселин Койчев и оркестъра на Държавна опера гр. Пловдив с диригент Красимир Къшев, състоял се на 15 ноември 2011 г. Участват още Петър Койчев – китара, Васил Василев – кавал, Александър Леков – контрабас, Светлина Койчева – вокал;
3. Авторски концерт по време на „Международен младежки фестивал – Нова българска музика за китара” в „Студио 1” на Радио Пловдив на Веселин Койчев и Николай Карагеоргиев на 14 ноември 2013 г.;
4. На 30 март 2014 г. доц. Веселин Койчев представя „Български фолклор и джаз” в НДК, зала 11 в гр. София;
5. Концерт „Фолклорни и джаз акценти” на 14 май 2014 г. по време на фестивала „Камерна сцена” в „Студио 1” на Радио Пловдив с участието на доц. Веселин Койчев – китара, Марио Станчев – пиано, Васил Василев – кавал и Академичен хор при АМТИИ с диригент Костадин Бураджиев.
6. Концерт, представяне на албум от авторски пиеси „The teachers” на доц. Веселин Койчев и доц. д-р Цветан Недялков с участието на Христо Минчев и Кристиян Желев на 16 април 2016 г. в „Vee Vor Cafe”.

В периода 2009 – 2016 г. доц. Веселин Койчев продължава звукозаписната си дейност и издава 3 албума: „Йо – Хо” с „Акустично трио 3000” (2011 г.); Веселин Койчев и Николай Карагеоргиев (2013 г.); „Фолклор и джаз” с Марио Станчев и Академичен народен хор при АМТИИ гр. Пловдив с диригент проф. д-р Костадин Бураджиев (2014 г.).

В тези проекти доц. Веселин Койчев демонстрира вкус и професионално умение в интерпретацията си и композиторската си инвенция, като показва повлияно от фолклора мелодично вдъхновение. Много умело използва джазовите форми, съчетани с характерните интонационни особености на нашия фолклор, при което се получава сливане на джазовата форма с фолклорната тъкан. Тези изяви на доц. Койчев са потвърждение за творческите възможности, познания и широка амплитуда на неговата фантазия. Метроритмичните особености, ладово-хармоничните и мелодични ресурси, възможностите за тяхното съчетаване в процеса на развитието са проблем, който е разрешен с високо майсторство, показващо отличното чувстване на изразителните и конструктивни качества на фолклорния материал.

Разработката на дисертационния труд на доц. Веселин Койчев на тема „Взаимодействие между джаз и фолклор” е с обем от 122 стр. и съдържа: въведение, 3 глави, заключение, библиография и 2 приложения. Използваната литература се състои от 35 заглавия – 27 на кирилица, 8 на

латиница и 9 интернет източника. В представения автореферат е отбелязано съдържанието и структурата на дисертационния труд.

Правилно е формулирана самата тема. Научното изследване е с практическа насоченост и със сериозни приноси качества. Целите и задачите са заявени във въведението много ясно и конкретно, като структурата на дисертационния труд следва тяхната логика. Използвана е съвременна терминология и богата библиография. Представеният текст е логично аргументиран, аналитично представен, като отделните глави показват насоката на разработката. Темата е изключително актуална с изясняване на основните динамично развиващи се процеси при взаимодействието на джаза с българския фолклор. В своя труд доц. Веселин Койчев поставя на дневен ред проблема за стиловите взаимодействия в съвременното композиторско и интерпретационно творчество.

В разработката са използвани различни методи на изследване: емпиричен, индуктивен, дедуктивен, аналитичен, сравнителен анализ, анализ въз основа на практически опит.

Първа глава на дисертационния труд е със заглавие „Етно джазът и неговите представители в България”. Предоставената професионална информация на автора и прочита на огромно количество литература са насочващи към следващите етапи на изследването. Налага се изводът, че при цялата си новост и необикновеност, джазът се е наложил като клон от голямото дърво на музиката и неговата значимост като синтетично и многопластово изкуство е безспорна. Постиженията на музиката от всички времена принадлежат и на джаза, както и на другите музикални жанрове. Той черпи и от фолклора и от полифонията на Й. С. Бах, особено от принципа му за непрекъснатото мелодическо развитие на материала. Налага се заключението, че колкото повече българските джазови музиканти навлизат в българската народна музика, толкова по-често обработват и употребяват български ритми. Те използват не само ритмичните, но и мелодични и хармонични възможности, които предлага българския музикален фолклор. Резултатите на изкуството, което представят, въздейства върху всяка аудитория – и върху професионалисти, и върху обикновени слушатели.

В труда е разгледано творчеството на 7 музиканта с принос към българския етно - джаз в периода 1960 – 1990 г. и 6 групи, които творят етно - джаз в периода 1970 – 2010 г.

Търсейки съвременна изразност и интересен художествен ефект в творчеството си, представените музиканти и групи остават свързани с интонационната основа на българската народна музика. Те творят в близък контакт с българския фолклор и създават оригинални талантиливи произведения. Мелодичната линия на музиката им се избистря, като фолклорните елементи оформят художествения образ, а създадената от тях

музика придобива национален облик. Със своите образци, безупречна точност на формата, използван звукоред и ритмоформули, фолклорът участва активно във формирането на съвременния художествен език на джазмените, които се опират на него.

Още в тази глава са заложили част от приносите на дисертационния труд.

Във Втора глава на изследването доц. Веселин Койчев задълбочено обяснява същината на импровизацията, която е многослойна и включва едновременно инвенция, виртуозност, майсторство на интонирането, пластика, съобразителност, живо реагиране на актуалното настроение на аудиторията. Приносният характер на научната разработка се състои в подробния анализ и теоретичното изясняване на приликите и разликите на импровизацията, нейните мелодични и хармонични принципи, както в джаза, така и в българския фолклор. Смятам, че посочването на основни прилики и разлики на импровизацията в джаза и българската народна музика е един от основните приноси на този труд. Авторът последователно и подробно разглежда скалите, използвани в джаза и в българския фолклор. Налага се изводът, че особено важен е начинът на използване на фолклорния материал. Разбира се това много зависи от структурно-тоналните и структурно-ритмичните страни на самия фолклорен стил. Трябва да се подчертае, че фолклорът като цяло съдържа достатъчно примери на самобитност и оригиналност, за да бъде импулс и извор на вдъхновение на композитора. Важен е резултатът от кръстосването на фолклорни елементи със собствени звуково-формални виждания. Джаз музикантите използват по различен начин фолклора – от мелодиите, взети от народната музика, до претворяване на фолклорните теми. Добрият резултат се получава не от използването на разнообразни теми, а от подхода към тяхната обработка и импровизация. Яркостта на метро-ритмичните качества на българския фолклор, които се отличават с голяма пластичност, позволяват възникването на множество метро-ритмични варианти и трансформации. Българската народна музика е богата с най-разнообразни ладове. Освен мелодии построени върху фригийски тетраход и пентаход с чисти кварта и квинти има и мелодии, които са изградени върху основата на тетраход с умалена кварта и пентаход с умалена квинта.

Разпространените музикални строеве са: пентатоника, диатоничен, хроматичен, енхармоничен. В диатоничния строй се срещат мелодии, построени върху йонийска, дорийска, фригийска и еолийска гами. В хроматичен строй доминира характерната увеличена секунда, заградена с полутонове в долния и горния тетраходи. Има песни и с преплитане на строевете: ако например в долния тетраход е от хроматичен произход, то в горния песента се развива диатонично и обратно.

Доц. Веселин Койчев обръща специално внимание на разнообразието на пентатониката в нашия фолклор. Различните пентатонични ладове, специфични за отделни райони на страната, дават богати възможности на джазовите музиканти, които използват фолклора.

Доц. Веселин Койчев се спира и на хроматичните ладове във фолклора – различните маками – хиджас, хиджаскяр, мюстаар, карджагар, хузам, султани йегях, сузуинак. Смесването на ладовете също са обект на проведеното изследване на автора.

В тази глава са обяснени и акордовите символи за буквено цифрово означаване, както и приликите и разликите между традиционната класическа и съвременната джаз хармония.

В Трета глава на дисертацията със заглавие „Анализ, съпоставка и резултати при изследване на прилики и разлики на елементи от джазовата и фолклорната музика в съвременни пиеси” доц. Веселин Койчев прави анализ на 13 пиеси в стил български етно-джаз, изпълнени от В. Койчев – китара, В. Василев – кавал, Академичен хор при АМТИИ, солист Н. Вранчева; В. Койчев – китара, В. Василев – кавал, М. Станчев – пиано, Академичен хор при АМТИИ, солист Ат. Колева; „Акустик трио 3000 – Йо хо, доц. В. Койчев – китара, доц. д-р Цв. Недялков – китара, Ив. Лечев – цигулка; доц. В. Койчев – китара, М. Станчев – пиано, Академичен хор при АМТИИ, солист Зв. Новакович; Милчо Левиев и група „Булгара”; „Бели, зелени и червени”; доц. В. Койчев – китара и Н. Карагеоргиев – китара; доц. В. Койчев – китара и М. Станчев – пиано; „В. Койчев Етно Проект” – доц. В. Койчев – китара, А. Дончев – пиано, Вл. Величков – кавал; „Симфо етно-джаз” – доц. В. Койчев – китара, П. Койчев – китара.

Подбраните пиеси много оригинално показват съчетаването на елементи на джаз музиката и българския фолклор и как с използването на ритмичната схема на народната музика, заедно с български интонации се създава едно оригинално произведение. Показана е находчивост при търсенето на национален облик на творбата не само в интонационната близост с фолклора, а и чрез оригинално третиране на инструментите и използването на тембрите на различни народни инструменти. Джазът има афинитет към някои съдържателни особености и форми на нашето народностно музициране. Творчески се претворяват и използват националните ритми, съчетани с всичко това, което предлагат най-новите стилове в областта на джаза. Изпълнението на подбраните за анализ пиеси се отличава с висока музикалност, дълбочина на мисълта, филигранно майсторство. Музикантите създават своя оригинален изпълнителски стил, своя неповторима звукова атмосфера. Всяка фраза, хармония, даже отделно взета нота са изпълнени с особена значителност и смисъл. Личи ясната форма и обмислената драматургия.

Доц. Веселин Койчев ни показва в изброените произведения наличието на убедително постигната национална специфика в някои

моменти на импровизацията и особено в обработките на темите. Това е една истинска стъпка в развитието и обогатяването на представите ни за българското и националното.

В заключение напълно подкрепям основните приноси на дисертационния труд, отбелязани от доц. Веселин Койчев. Към тях прибавям като сериозни приноси:

1. Достигане до изводите от направеното изследване по отношение на използването на различните скали, съчетанието на метруми и ритми;

2. Детайлно разглеждане на различията на хармонията в джаза и традиционната хармония, начина на изписване на акордите и връзката между акордите и скалите;

3. Посочване на основни прилики и разлики на импровизацията в джаза и българския фолклор.

4. Направения мелодичен, хармоничен и метричен анализ на 13 пиеси в стил етно-джаз и посочването на използваните от джаз музикантите и фолклорните музиканти скали;

5. Достигането до извода, че употребата на Хиджас и Блус скала в етно-джаз музиката създават условия за синкретизъм между двата музикални стила;

6. Чрез научната разработка се обогатяват съществуващите познания, свързани с темата и приложението им в практиката.

В заключение, имайки предвид актуалността на темата на дисертационния труд и приносите от цялостната творческа и педагогическа дейност на неговия автор, убедено предлагам на уважаемото Научно жури да присъди на доц. Веселин Койчев образователната и научна степен „ДОКТОР”.

Рецензент:

/проф. д.изк.н. Мария Ганева/

